

Krásné Údolí

Kulturní památky v místě

Minulé generace během uplynulého, více než půl tisíce let trvajících nepřetržitého vývoje zanechaly v Krásném Údolí nemalé kulturní dědictví. To však zůstalo po roce 1945, díky násilně přervané kontinuitě kulturního vývoje obce, nově příchozím obyvatelstvem často nepochopeno a nedoceněno. Svou negativní úlohu zde sehrál i společenský vývoj, minulý i současný. Při této příležitosti je třeba velmi vysoce ocenit dlouholetou činnost někdejšího dlouholetého zdejšího občana, pana Františka Koláře, bývalého ředitele místní základní školy a kronikáře, který se významně zasloužil o poznání a propagaci kulturního odkazu své obce.

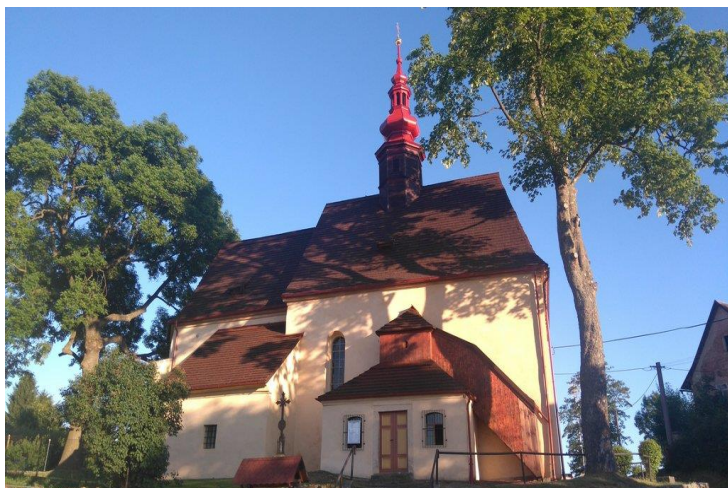
Ke dnešnímu dni jsou na katastrálním území sídla zapsány v ústředním seznamu kulturních nemovitých památek (v závorce uvedeno rejstříkové číslo zápisu) tyto objekty:

- Farní kostel sv. Vavřince (30208/4-927),
- Socha sv. Jana Nepomuckého (927),
- Smírčí kamenný kříž (928).

K dalším významným uměleckým a historickým pamětihodnostem patří také tyto objekty: dům čp. 112, fara čp. 9 či bývalá radnice (čp. 1).

Farní kostel sv. Vavřince

Jednolodní orientovaný bez věžový kostel, v jádru pozdně gotický z doby před r. 1464, upravovaný v roce 1532 a 1774. Hlavní loď a presbytář s polygonálním závěrem s odstupňovanými

opěráky mají obdélný půdorys, k severní straně presbytáře přiléhá obdélná sakristie, k severnímu hlavnímu vchodu barokní předsíň, původně kaple Olivetské hory. Střecha je valbová, posazená na nízkém hrázděném věnci, s podstřešní profilovanou dřevěnou římsou, krytá šindelovou krytinou. Z hřebene střechy lodi vyrůstá osmiboká věž zastřešená cibulovou bání zakončenou lucernou a cibulkou.

Plochostropý prostor lodi osvětlují jednoduchá vysoká a nízká půlkruhově zakončená okna. Kazetový dřevěný strop je z 19. století. V západní části dřevěná kruchta ze 17. století. S postranními dlouhými rameny nesená na přízemních kamenných konzolách a podpíraná trojicí točených dřevěných sloupů. Na kruchtě se zvlněnou balustrovou poprsnicí jsou staré barokní varhany z roku 1677 (postavil Johann Kašpar Wedl z Ostrova za 24 zlatých, dokončil varhanář Christoph Ignaz Rihm ze Žlutic), upravované v roce 1855 (Ferdinand Guth z Čisté, nový registr). Hlavní vstup po severní straně lodi tvořen jednoduchým pískovcovým mírně hrotitým portálem s okosením a drápkem.

Podlaha byla původně dlážděná oblázky. Triumfální oblouk mírně hrotitý. Nad ním freska s erbem markraběte z Bádenska z roku 1774. Po jeho stranách dva boční portálové barokní oltáře se soškami andělu z 2. Poloviny 18. století, vlevo oltář Panny Marie s pozdně gotickou sochou Madony z počátku 16. století, vpravo oltář sv. Barbory s obrazem sv. Barbory a obrázkem sv. Jana Křtitele. Barokní kazatelna s malovanými obrazy Krista, sv. Petra a Pavla a církevních Otců, na předprsni kruchty zavěšen barokní obraz sv. Anny z konce 18. století.

Presbytář nyní plochostropý, původně však asi zaklenutý (vnější opěrný systém v závěru), osvětlován užšími, mírně hrotitými okny. Presbytář byl přístupný severním barokním vstupem s obdélným kamenným portálem s ušima. Vstup do sakristie tvoří jednoduchý půlkruhově zakončený pískovcový portálek s okosením, vlastní sakristie zaklenuta hmotnou masivní hrotitou valenou klenbou. Raně barokní skříň na paramenty z roku 1671 (práce truhláře S. Pachenbergera z Toužimi), opravovaná v letech 1775 a 1864. Hlavní oltář portálový s křídly, bohatě osazen soškami andělů a Turků. Nad postranními brankami sochy Krista a panenky Marie, na konzolách sochy sv. Václava a sv. Floriána. Hlavní oltář byl vybaven trojicí hodnotných dřevěných gotických soch trůnícího Krista z doby kolem roku 1490, sv. Wolfganga (patrně práce Matthause Gollaprata) a sv. Vavřince. Stěny lodi a presbytáře jsou zdobeny malbou iluzivních pilastrů, za hlavním oltářem nástěnné fresky zobrazující sv. Kateřinu a Markétu, vše z doby po roce 1774.

Olivetská kaple byla vybavena dřevěnými plastikami polychromovanými ze 17. století (postavou Krista, spících apoštolů, sedícího Jana).

V inventáři kostela byl barokní kalich, 22 cm vysoký ze zlacené mědi, s ornamentálně zdobenou nohou. Stejného materiálu i zpracování byl pacifikál posázený křížtálem.

Do kostelní věže byly v roce 1924 zavěšeny dva nové zvony, které ulil Richard Herold z Chomutova. Velký zvon je zasvěcen sv. Vavřinci a nahradil starý puklý zvon, který nesl nápis: „Mich goss Greger Albrecht 1578 zu Elboren“ čili „Georg Albrecht z Lokte mě ulil roku 1578“. Původní malý zvon pocházel z roku 1575, v roce 1834 byl odvezen do Plané a nahradil její nový zvon z roku 1906, ale ten byl o deset let později zabrán pro válečné účely. V 19. století se připomínají ještě další dva zvony, z nichž velký nesl nápis „Hieronymus Glorius“, malý pak monogram V. V.

Socha sv. Jana Nepomuckého

Pískovcová socha světce na vysokém podstavci, který datován roku 1780, monogramem dárce P K (Peter Klement z čp. 30) a jménem světce IOHANES. Tento 2,5 m vysoký pomník byl v nedávné době restaurován a přemístěn do nově upraveného parčíku na náměstí.

Fara čp. 9

Původně barokní zděná patrová stavba z roku 1688 byla postavena za účasti mistra tesaře Samuela Pachenbergera z Toužimi. Vysoká sedlová střecha, původně krytá šindelem. V přízemí klenuté prostory. Areál fary vznikl asi ze starého vrchnostenského poplužního dvora po roce 1498.

Kovaný náhrobní kříž

U schodiště na severní straně kostela stojí železný kovaný kříž z roku 1819 s Kristem. Renovace této drobné památky proběhla v roce 2018.

Dům čp. 112

Přízemí zděné kamenné stavení s hrázděnými štíty sedlové střechy je poslední připomínkou historické architektury obce z 18. a 19. století.

Radnice čp. 1

Stojí uprostřed jižní fronty náměstí a svou hmotou i výškou dominuje tomuto prostoru. Patrová stavba bývalé radnice má být novostavbou vybudovanou mistry Vavřincem Waverkou a Ondřejem Solnerem v letech 1804-1805

na místě starší barokní stavby obnovené po požáru v roce 1656. Radnice byla zřízena někdy po roce 1608 z panského domu, který patřil k přílezkému vrchnostenskému dvoru. Střecha byla mansardová s dnes již snesenou osmibokou věží zakončenou cibulkou. V malém trojúhelníkovém štítu hlavního průčelí jsou umístěny hodiny. Přízemí částečně zaklenuté segmenty a pasy, poslední přestavbou v roce 1805. Současný vzhled pochází z modernizačních úprav prováděných v 60. a 70. letech minulého století (vnitřní úpravy, nová okna, odstranění věžičky apod.).

Kamenný (smírčí) kříž

Na západním okraji obce při polní cestě za domem čp. 115 stojí pískovcový nesouměrný kříž s magickým důlkem v hlavě, pod břevnem je kamenicky armován. V 19. století posloužil jako podstavec pro železný kříž, jehož vypáčením došlo k odlomení části hlavy. Nadzemní rozměry jsou 80 x 82 x 26 cm.

